

Simona-Maya Teodoroiu
Romanya Anayasa Mahkemesi Hakimi

İlk olarak, Romanya Anayasa Mahkemesi ve şahsım adına, bu önemli etkinlik ve yıldönümü töreni münasebetiyle sizi bir kez daha tebrik ediyor ve etkinliğinizde şans dileyerek, bu muhteşem organizasyon için teşekkürlerimi sunuyorum.

Romanya Anayasa Mahkemesinin, üç gücün Anayasa'mızda belirtildiği gibi yasama, yürütme ve yargı şeklinde ayrılmasından ve tabi ki Anayasa'mızda ve diğer kanunlarımızda da öngörüldüğü üzere, yargının bağımsızlığından ve buna ilişkin somut araçlardan yola çıkarak, kararlarında uyguladığı temel ilkelerin bazılarını kısaca özetlemeye çalışacağım.

Romanya Anayasa Mahkemesi tarafından geliştirilen ilkeler bağlamında, Devlet ve Devlet organlarındaki üç güç arasındaki adil ve sadık işbirliği ilkesini vurgulamak istiyorum. Bu ilke uyarınca, her bir güç, kendi Anayasal ve hukuk çerçevesinin sınırları içerisinde kalmalı ve diğer iki gücün veya Devlet organlarının yetkilerini kullanmamalıdır. Bu güçler, orantılılık ilkesi gibi diğer bazı önemli Anayasal ilkeler, Romanya Anayasa Mahkemesiyle birlikte geliştirdiğimiz orantılılık analizi ve hukukun ve toplumun tüm alanlarında net ve öngörülebilir yasal hükümler oluşturma ve uygulama ihtiyacı göz önünde bulundurularak uygulanmaktadır.

Yargının bağımsızlığı hususunda ise, hâkimlerin statülerinin ve haklarının, herkesin yetkili, bağımsız, tarafsız ve kanunla kurulmuş bir mahkeme tarafından yargılanma hakkına sahip olduğuna dair, İnsan Hakları Evrensel Beyanname'sinin 10. maddesi hükümleriyle ve İnsan Haklarının Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi'nin 6. maddesi hükümleriyle doğrudan ilişkili olduğuna değinmek isterim.

Aynı zamanda, Romanya Anayasa Mahkemesinin, hâkimlerin ve savcılarının bağımsızlıklarını ve statülerini güçlendirmeyi hedefleyen birçok kararı bulunmaktadır. Bu konuda kısaca bazı örnekler vereceğim. Anayasa Mahkemesinin, hâkimlerin diğer meslek gruplarıyla aynı yaşta emekli olması yükümlülüğünün uygulanmasını hedefleyen yasal hükümlerin Anayasa'mızın 155. maddesine aykırı olduğunu belirttiği, Yüksek Mahkeme hâkimlerinin

görev sürelerine ilişkin kararlar mevcuttur. Söz konusu 155. maddeye göre, Yüksek Mahkeme hâkimleri, atandıktan sonraki görev süreleri sona erinceye kadar görevde kalırlar. Ayrıca, lider konumdaki hâkimlerin görev süreleri ile ilgili olarak, Romanya Anayasa Mahkemesi 2005 yılında, yasama organının, yeni bir kanunla, lider konumdakilerin görev sürelerinin uzunluklarını yürürlükteki kanunda öngörülenden farklı şekilde belirleyebileceğine karar vermiştir. Ancak, bu, mevcut durumdaki görev sürelerini etkilemeyecek olup, sadece gelecekteki görev süreleri bakımından geçerlidir. Aksi takdirde, Romanya'da Anayasal bir kural teşkil eden geriye yürümezlik kuralının ihlali söz konusu olacaktır.

2010 yılındaki küresel ekonomik ve mali kriz kapsamında hâkimlerin maaşlarının geçici olarak düşürülmesi ile ilgili olarak Anayasa Mahkemesi, geçici maaş kesintisinin tüm personel kategorileri açısından uygulandığını da dikkate alarak, hâkimlerin ve savcılarının maaşlarının geçici olarak düşürülmesinin yargının bağımsızlığı bakımından herhangi bir tehdit oluşturmadığına karar vermiştir. Mahkeme, ekonomik kriz boyunca sosyal dayanışmanın, her bir vatandaşın krizin sonuçlarını ortadan kaldırmak için orantılı bir sorumluluk üstlenmesi anlamına geldiğini ve hâkimlerin de ülkedeki diğer vatandaşlar ile dayanışma içerisinde hareket ettiklerini vurgulamıştır.

Romanya Anayasa Mahkemesi ayrıca, hâkimlerin bağımsızlığına ilişkin Anayasal ilkenin, hukuki, cezai veya disiplin yükümlülüğü olup olmadığına bakılmaksızın, hâkimlerin sorumluluklarını da kapsadığına vurgu yapmaktadır.

Hâkimlerin bağımsızlıkları, görev ve yetkilerini kendi istedikleri gibi kullanabilecekleri anlamına gelmediği gibi, bu konudaki nihai rol, Anayasal hükümlere dayalı olarak hâkim ve savcılarının bağımsızlıkları ve sorumlulukları arasındaki gerekli dengeyi kuran Romanya Anayasa Mahkemesine ve Romanya'nın taraf olduğu uluslararası anlaşmalar ile üstlendiği taahhütlere aittir. Zira güçler ayrılığı, Devlet güçleri ve Devlet yetkilileri arasındaki kontrol araçlarının yokluğu anlamına gelmemektedir. Tarafsız bir kontrolün ve güçlerin kullanımı arasındaki dengenin varlığı muhakkak söz konusudur.

Çok teşekkür ederim.